

Ing. Štefan Ryba

riadiťel, Plemenárske služby SR, š.p.

Predstavujeme Plemenárske služby Slovenskej republiky, š.p.

Štátny plemenársky ústav SR prešiel 1. januára 2008 dôležitou zmenou. Pán riadiťel, mohli by ste ju priblížiť našim čitateľom?

Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky na základe rozhodnutia č. 5134/2007-250 zo 7. decembra 2007 zrušilo s účinnosťou 31. decembra 2007 Štátny plemenársky ústav Slovenskej republiky so sídlom Starohájska 29, 852 27 Bratislava a v súlade s ustanovením § 12 zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku v znení neskorších predpisov rozhodlo o založení štátneho podniku Plemenárske služby Slovenskej republiky, štátny podnik, k 1. januáru 2008 rozhodnutím č. 5136/2007-420 zo dňa 7. decembra 2007.

V čom sa najvýraznejšie prejavila táto zmena?

Zásadný ekonomický rozdiel je v tom, že

Štátny plemenársky ústav SR fungoval ako príspevková organizácia, z čoho vyplýval príspevok pre kontrolu úžitkovosti a vedenie centrálnej evidencie. Nové Plemenárske služby SR, š.p., ekonomicky vystupujú ako podnikateľský subjekt s tým, že sa uchádzajú v zmysle Nariadenia vlády SR 369/2007 (o niektorých podporných opatreniach v pôdohospodárstve) o štátnu dotáciu pre subvencovanú službu na kontrolu úžitkovosti, testovanie a odhad plemennej hodnoty zvierat. Centrálne evidencie HZ je riešená samostatne.

Smerom k odberateľom služieb – chovateľom nedochádza k zásadnej zmene. Naďalej zabezpečujeme verejno-prospešné služby chovateľom (výkon kontroly úžitkovosti, dedičnosti úžitkových vlastností, overovanie pôvodu jednotlivých druhov HZ) s celoslovenskou pôsob-

nosťou, ktoré sú smerované pre ten istý rozsah odberateľov ako v minulosti.

Aké priame zmeny v štruktúre vašich pracovísk prebehli v súvislosti so vznikom novej organizácie?

Tým, že sme vedeli o vzniku nového štátneho podniku a k odvolaniu predchádzajúceho riadiťela došlo už v septembri minulého roka, v jeho posledných mesiacoch sme vykonali personálne a organizačné zmeny, ktoré sa týkali hlavne nášho riadiťelstva v Bratislave. Cieľom bolo sprofesionalizovať a zefektívniť niektoré riadiace činnosti. Vznikol jeden veľký útvar kontroly úžitkovosti HD, oviec a kôz, v ktorom sa združili veľké a malé prežúvavce, pričom nová vedúca tohto útvaru bola súčasne aj zástupkyňou riadiťela ŠPÚ SR a neskôr aj PS SR, š.p.

Počet regionálnych stredísk neplánujeme znížiť, zostane ich deväť. K štruktúre podniku patria aj naďalej účelové plemenárske zariadenia (ÚPZ) v Žiline a Nitre – Lužiankach. Plánované zmeny v počtoch zamestnancov v týchto v regiónoch, resp. v účelových plemenárskych zariadeniach súvisia opäť so zvyšovaním profesionality a efektívnosti našej práce.

Aké konkrétne zmeny by mali nastať v technickom vybavení pracovníkov vykonávajúcich kontrolu úžitkovosti priamo v teréne?

Našou snahou bude technicky a organizačne vylepšiť túto službu, čo bude finančne určite náročné (laboratórne analyzátory mlieka, mliekomery, elektronické váhy, prístroje PIGLOG pre skúšky vlastnej úžitkovosti). V tomto roku v rámci skvalitnenia služby sa rozbieha systém kontroly úžitkovosti oviec, kôz a ošípaných s elektronickým zberom údajov z terénu. Momentálne sa na to využívajú notebooky. Našou snahou je postupne vybaviť aj pracovníkov v kontrole úžitkovosti HD vreckovými počítačmi (tzv. PDA). Cieľom je odbúranie náročnej ručnej práce pri zasielaní hlásení v papierovej podobe. Výsledkom by mala byť vyššia efektívnosť a hlavne rýchlosť zberu, spracovania a distribúcie výsledkov kontroly úžitkovosti smerom k odberateľom služieb.

Tento rok plánujeme otvoriť absolútne novú možnosť: bezprostredne po výkone kontroly úžitkovosti vidieť konkrétne výsledky za daný chov pomocou on-line prístupu cez internet v centrálnej databáze registra plemenárskych údajov v našom ÚPZ v Žiline.

Ako rýchlo sa chovatelia dostanú k údajom o úžitkovosti vo svojich chovoch?

Závisí to od typu kontroly. Pokiaľ ide o štandardný typ kontroly úžitkovosti, napr. pri ošípaných, kde sa spracúvajú samotné údaje, chovateľ by sa mal dostať k výsledkom do 2-3 dní od ukončenia výkonu kontroly úžitkovosti v chove. Pri HD, ovciach a kozách, kde sa spracúvajú aj výsledky analýz vzoriek mlieka (nastáva tiež párovanie údajov o úžitkovosti a obsahu zložiek mlieka, resp. PSB), je predpoklad dostať sa k výsledkom do 3 dní od ukončenia výkonu KÚ v chove. Týmto by sme sa chceli priblížiť k systému, ktorý sme naštartovali už koncom minulého roka v oblasti databázy vedenej centrálnej evi-

dencie HZ, kde má chovateľ k dispozícii prístup k údajom CE HZ (tiež on-line). Farmár dostane vlastné heslo a prístupový kód a v najkratšom možnom čase sa bude vedieť dostať k požadovaným údajom.

V akom stave sa nachádza kontrola úžitkovosti na prelome rokov?

Môžeme hovoriť o relatívne stabilnej situácii v chove prežúvavcov, čo súvisí s realizáciou produktov ich chovu. Až tak spokojní nemôžeme byť s kontrolou úžitkovosti ošípaných, ktorá kopíruje všeobecne zlý stav tohto odvetvia živočíšnej výroby. Dlhodobu nepriaznivú vývoj ovplyvňuje podiel zvierat v kontrole úžitkovosti. Hlavne koncom minulého roka sme zaznamenali výrazný pokles počtu chovateľov v kontrole úžitkovosti. Nie je to spôsobené tým, že by chovatelia nemali záujem o túto službu a informácie, ktoré poskytuje, je to najmä preto, že chovy, ktoré nám „vypadli“ z kontroly, spravidla skončili aj s chovom ošípaných. Tento vývoj nám kreslí vrásky na čelo. Nás to mrzí aj preto, že sa už dopracoval systém elektronického zberu údajov z kontroly úžitkovosti. Jednotliví konzultanti ich posielajú e-mailom priamo na spracovanie do ÚPZ v Žiline, ktoré sa takto veľmi zrýchľilo.

Aká je aktuálna situácia, resp. plány v kontrole mäsovej úžitkovosti HD?

Pokiaľ ide o kontrolu úžitkovosti dojiacich kráv a mäsových plemien, snahou bude podobne ako pri mlieku modernizovať a rozšíriť vybavenie pre potreby výkonu činnosti po dohode

s chovateľom. Tu by som chcel zdôrazniť, že za poskytovanie údajov o vážení zodpovedá chovateľ, ktorý by mal aj vytvárať podmienky pre váženie zvierat. Tu skôr vidím problém v tom, že je ešte mnoho chovateľov, u ktorých nie sú optimálne podmienky pre výkon kontroly úžitkovosti. Dosť ťažko môžeme získať kvalitné údaje, ktoré chovateľ žiada, ak váženie neprebíha úplne korektne alebo neprebíha vôbec. Kontrola úžitkovosti aj v najvyspelejších krajinách na svete je vždy spájaná so spolupracou s chovateľom, ktorý vedie základnú zootecnickú evidenciu. Bez nej nie je možné získať hodnoverné a kvalitné údaje.

Aké sú vaše plány vo vzťahu k medzinárodným organizáciám?

Chceli by sme prvýkrát v histórii priniesť chovateľom HD na Slovensku medzinárodné genetické hodnotenie. Začali sme intenzívne pripravovať údaje pre ich zaslanie do INTERBULLu (subkomisia ICARu pre výpočet plemenných hodnôt). Tým sa zavŕši ďalšia kapitola našej činnosti, keďže sa takto staneme plnohodnotným členom tejto organizácie.

Pred nami stojí ďalšia veľká výzva – získať tzv. certifikát kvality výkonu kontroly úžitkovosti HD. Jeho priznanie závisí od toho, ako obstojíme pred posudzovacou komisiou ICARu (Medzinárodná organizácia pre kontrolu úžitkovosti zvierat). Predpokladám, že získanie certifikátu by mohla byť úloha pre najbližšie dva roky (prihlášku chceme podať na tohoročnom júnovom zadaní ICAR-u v USA). V tejto sú-

vislosti si dovoľím pripomenúť, že získanie tzv. Špeciálnej pečate (v roku 2002), ktoré predchádzalo získaniu certifikátu, trvalo 6 rokov.

Spomínali ste medzinárodné organizácie, ktorých ste členom. Mohli by ste povedať na záver pár slov o vašej spolupráci so slovenskými inštitúciami participujúcimi na rozvoji chovu HZ u nás?

Veľmi intenzívna komunikácia bude prebiehať s naším zriaďovateľom, ktorým je Ministerstvo pôdohospodárstva SR. Ide hlavne o poskytovanie výstupov z Centrálnaj evidencie HZ, ale aj z centrálnaj registra plemenárskaj údajov. Veľmi potrebná je spolupráca s rezortnou nadstavbou – Slovenskou poľnohospodárskou univerzitou v Nitre a Slovenským centrom poľnohospodárskeho výskumu – VÚŽV, Nitra. Nesmieme zabudnúť ani na spoluprácu s jednotlivými chovateľskými zväzmi, resp. insemi-načnými spoločnosťami. Najintenzívnejšia je už dlhodoob spolupráca s jednotlivými chovateľskými zväzmi, pretože zmluvne im poskytujeme údaje z KÚ pre potreby vedenia plemenných kníh. Máme veľmi korektné a štandardné vzťahy so zväzmi chovateľov hovädzieho dobytku, oviec a kôz a ošípaných. Pri hovädzom dobytku prebiehala intenzívna diskusia jedine so Zväzom chovateľov mäsových plemien na Slovensku – družstvo, ktorý koncom minulého roka prejavil záujem o výkon kontroly mäsovej úžitkovosti.

*Za rozhovor poďakoval Marián Dukes
Snímka: Marián Dukes*

Plemenárske služby Slovenskej republiky, š.p.

**profesionálnejšie profesionálnejšie
efektívnejšie efektívnejšie
a rýchlejšie a rýchlejšie
prinášame profit prinášame profit
do vášho chovu do vášho chovu**

PS SR, š.p. - spoľahlivý partner chovateľov pri výkone kontroly úžitkovosti a dedičnosti hospodárskaj zvierat na Slovensku už od roku 1924

tradícia, ktorá zaväzuje